

Täysistunto

Maanantai 7.12.2020 klo 13.59—18.43

14. Ilmastovuosikertomus 2020

Kertomus K 18/2020 vp

Valiokunnan mietintö YmVM 10/2020 vp

Ainoa käsittely

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ainoaan käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 14. asia. Tässä käsittelyn pohjana on ympäristövaliokunnan mietintö YmVM 10/2020 vp, ja nyt päätetään kannanotosta kertomuksen johdosta.

Keskustelu

17.06 **Anna Kontula vas:** Ilmastovuosikertomus — hyvä, että meillä sellainen vihdoin on, vaikka mietinnön ainoa käsittely tähdeajalla muiden asioiden jälkeen ei anna sille oikeaa painoarvoa.

Miten meidän tulisi suhtautua siihen, että ilmastovuosikertomuksen mukaan päätetyt, käynnissä olevat, valmistelussa olevat toimet eivät riitä hoitamaan Suomen osuutta lämpenemisen pysäyttämiseksi 1,5 asteeseen? Se kertoo siitä, että asian oikeaa mittasuhdetta ei ole vielä tässä talossa sisäistetty, että ei olla vielä ymmärretty sitä, että loppujen lopuksi sitten, kun kaikki vähäisemmät asiat — korona, budjetit, poliisien määrärahat — on käsitelty, meitä arvioidaan näiden päätösten perusteella, ei oikeastaan minkään muun kuin näiden päätösten perusteella.

Yksilöt voivat siirtyä kasvisruokaan ja kierrättää, mutta ratkaisija ovat suuret rakenteelliset uudistukset, ne, joita meidän pitäisi täällä tehdä. Toisaalta jokainen uudistus, vähäisempikin, antaa meille lisää aikaa suhteessa siihen skenaarioon, jossa ei tehdä mitään. Se antaa meille hieman pitempään aikaa tottua siihen ajatukseen, kuinka suuren muutoksen äärellä me olemme.

Me kaikki tiedämme, mitä pitää tehdä — meidän pitää vain sopeutua siihen, että se pitää tehdä. Järkevää on tietysti lähteä siitä, missä poliittista tukea on tällä hetkellä uudistuksille jo helppo saada. Jätteiden käsittelyn päästöt ovat jo vähentyneet ilahduttavasti, joskin eritoten ruokahävikin ja tuotteiden elinkaarisuunnittelun osalta meillä on vielä paljon tehtävää. Liikenteen päästövähennyksissä kivuttomimmin päästään eteenpäin rakenteellisten uudistusten kautta. Yksinään ajoneuvokannan uudistaminen ei ole realistinen tavoite, lisäksi tarvitaan julkisen liikenteen laajamittaisia parannuksia ja autojen yhteiskäytön infrastruktuurin vahvistumista, jotta ihmisille syntyy aito kannustin olla hankkimatta omaa autoa silloin, kun sitä ei tarvitse.

Julkisen sektorin rooli on ratkaiseva. Viime viikolla Uusi-Seelanti ilmoitti julkisen sektorin olevan hiilineutraali vuoteen 2025 mennessä. Se on hurja tavoite. Jos me pyrkisimme samaan, tekisimme todella ison palveluksen myös yksityiselle sektorille rakentamalla sel-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 159/2020 vp

laista referenssiteknologiaa, joka kykenisi viemään Suomen ilmastokädenjäljen aivan eri tasolle. Julkisen sektorin kulutus, mukaan lukien hankinnat, on Suomessa merkittävä päästöjen aiheuttaja, ja se voisi olla myös merkittävä päästövähennysten kohde.

Lisäksi näitä poliittisesti mielestäni helpoimpia uudistuksia ja yksinkertaisimpia toteuttaa on se, että fossiilitaloutta ylläpitävää tai biodiversiteettiä heikentävää toimintaa ei enää nimenomaisesti pitäisi tukea julkisin varoin. Eli jos emme vielä pääse siihen, että tällaisista toiminnoista päästäisiin eroon, niin ei meidän ainakaan tarvitse julkisin varoin niihin kannustaa.

Onnistuessaankaan ilmastotoimet eivät säästä meitä ilmastovaikutuksilta. Sen takia meidän on koko ajan, kun pyrimme hillitsemään ilmastomuutosta, samanaikaisesti muokattava yhteiskuntaa sellaiseksi, että se sopeutuu ilmaston lämpenemisen tuomiin muutoksiin nykyistä paremmin. Kyse on meidän aikamme ihmiselle uudesta tekemisen ja ajattelun tavasta, kun voittajakortti ei enää olekaan tehokkuus ja virtaviivaistaminen vaan resilienssi, joka edellyttää riittävästi löysää järjestelmiin niin että kriisistä selvitään. Tämä tuli hyvin esiin esimerkiksi koronan kohdalla. Esimerkiksi Italian ja Saksan julkinen terveydenhuolto oli viety niin viimeisen päälle tiukoille ennen koronan puhkeamista, että seurauksena oli siinä määrin laajamittainen katastrofi, että mahdollisesti tehostusten myötä saavutetut säästöt sulivat siihen alta aikayksikön. Lisäksi me, jotka olemme kasvaneet keskitettyjen ratkaisujen maailmaan, joudumme totuttautumaan ajatukseen, että hajauttaminen voikin olla parempi, voikin olla turvallisempi. Tämä tietysti avaa mahdollisuuksia myös paikallisen demokratian lisääntymiselle.

Korona on osoittanut, että ihmiset pystyvät muuttamaan käyttäytymistään nopeastikin. Etätyö on ottanut jättiharppauksen, kulutuskulttuuri ja erityisesti muodin rooli on huomattavasti vähäisempi kuin viime vuonna tähän aikaan, mikä on laskenut tavaratuotantoa raskeasti ympäristöä kuluttavan pikamuodin piirissä. Kysymys kuuluukin: ovatko myös poliitikot kykeneviä muuttamaan käyttäytymistään riittävän nopeasti, ja ymmärrämmekö, että meillä on edessä huomattavasti suurempi kriisi kuin mihin korona tulee koskaan yltämään?

17.13 Atte Harjanne vihr: Arvoisa puhemies! Kiitos edustaja Kontulalle useista hyvistä huomioista. Ehkä itse nostaisin sen, että meidän täytyy tämän kriisin edessä myös ymmärtää, että meillä ei ole erillistä ilmastolainsäädäntöä, jota käsitellään ilmastovuosikertomuksessa ja jota hoitaa ilmastoministeri, vaan tämä on asia, jonka pitäisi läpileikata aivan kaikki meidän politiikan sektorit, ja niin se onneksi koko ajan enemmässä määrin tekee. Meillä on toki erinomainen ilmastoministeri, ei siinä mitään, mutta täytyy muistaa, että tämä ei leppää yksin hänen harteillaan.

Ympäristövaliokunnan mietintö tästä on nähdäkseni oikein hyvä, ja siinä myös hyvin todetaan se, että tämä kertomus on edennyt sitten siitä ensimmäisestä versiostaan toivottuun suuntaan. Muutamia nostoja mietinnöstä:

Ehkä se selkein ja tärkein on se, että toimet eivät vielä riitä, ja erityisesti liikennesektori on kriittisen tärkeä siinä, että taakanjakosektorilla päästään päästötavoitteisiin.

Vähähiilisyystiekartoista nostetaan se, että investointiympäristön täytyy olla kunnossa, ja se on tietysti totta. Joitain muutoksia täällä on jo tehty, niitähän ensi vuonna tulee voimaan, mutta tässä riittää meillä vielä puuhaa, ja esimerkiksi kestävä kasvun ohjelman myötä on huolehdittava siitä, että ne investoinnit päästöttömään tulevaisuuteen etenevät riittävässä mitassa.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 159/2020 vp

Yhteys kansainväliseen politiikkaan, jota myös talousvaliokunta omassa lausunnossaan nosti esiin, on hyvä tässä nostaa, ja siinä meillä on käsillä tietyllä tavalla lupaavat hetket. Näyttäisi siltä, että tietyllä tavalla aletaan ehkä kääntyä voiton puolelle: useat isot taloudet ovat ihan tässä kuluneiden kuukausien aikana ilmoittaneet uusista päästövähennys- ja hiilineutraalisuustavoitteistaan. Tämä muutos tulee liian hitaasti ja liian myöhään, mutta tämä on silti hyvä signaali: näyttää siltä, että meidän globaali fossiilitalous on vihdoinkin kääntymässä kohti päästötöntä polkua.

Ympäristövaliokunnan nostot tästä ajatuksesta raportin jatkokehityksestä ovat hyviä, ja myös kannanottoehdotus on perusteltu. Ehkä itse nostaisin kuitenkin vielä sen, että meillä on hyvä hiilineutraaliustavoite 2035 mutta siitä puhumisen ei pitäisi antaa unohtaa sitä, että meillä on siinä kaksi aika olennaista asiaa: Toinen on se, että kumulatiiviset päästöt ratkaisevat — kuinka paljon me päästämme päästöjä matkalla sinne — ja tässä on myös globaalisti kyse siitä. Eli ei kannata tarkastella vain yhtä pistemäistä hetkeä ajassa, että siinä laskennallisesti täytetään tavoite, vaan mitä enemmän me saamme päästöjä tässä matkan varrella vähennettyä ja mitä nopeammin, sen parempi. Ja toinen on se, että meillä on siellä taustalla myös se hiilinegatiivinen tulevaisuus, ja meidän pitää jo nyt rakentaa sellaista polkua, että se toteutuu sen hiilineutraalisuuden jälkeen ja seurauksena, ja se vaatii hyvin pitkäjänteisesti myös semmoisten teknologioiden kehittämistä, joita tarvitaan sitten siellä tulevaisuudessa.

Loppuun toteaisin, että on tärkeää muistaa, että hiilineutraalisuustavoite ei ole mikään abstrakti tavoite vaan se on [Puhemies koputtaa] tarpeellinen ja sen on asetettava ihan aidot reunaehdot meillä kaiken politiikan toteuttamiselle.

17.16 Mauri Peltokangas ps: Arvoisa puhemies! Ilmastovuosikertomus pitää sisällään paljon hyvää, mutta paljon sellaista, jota me perussuomalaiset emme voi hyväksyä. Ensimmäinen ilmastovuosikertomus annettiin eduskunnalle kesäkuussa 2019. Siinä tarkasteltiin erityisesti taakanjakosektorin päästökehitystä ja vuonna 2017 valmistuneen keskipitkän aikavälin ilmastopolitiikan suunnitelman, KAISUn, toimeenpanoa. Suunnitelma sisältää toimet taakanjakosektorin vuodelle 2030 asetetun päästövähennystavoitteen saavuttamiseksi. Taakanjakosektorille lasketaan muun muassa liikenteen, maatalouden, rakennusten erillislämmityksen ja jätehuollon päästöt. Ensimmäinen vuosikertomus sisälsi myös tiedot politiikkatoimista ja sopeutumisesta.

Perussuomalaisten valiokuntaryhmä näkee, että ilmastovuosikertomukseen sisältyy laajasti sellaisia ilmastopoliittisia asioita ja toimenpiteitä, joista valiokuntaryhmämme on huolestunut. Nykyisen lain mukaan nimittäin Suomen kansallinen tavoite on vähentää 80 prosenttia päästöistä vuoteen 2050 mennessä verrattuna vuoteen 1990. Kokonaisuudessaan näemme ne isossa kuvassa sekä liian tiukkoina että kunnianhimoisina. Nämä rankaisevat Suomen kansaa elämisen, asumisen ja liikkumisen suhteen. Samoin näemme, että ehdotettu ilmastopolitiikan suunnitelma on monesta eri näkökulmasta muutoinkin varsin ongelmallinen. Eräs tällainen asia on, että ilmastolaissa tullaan todennäköisesti asettamaan Suomelle tiukemmat kansalliset päästövähennystavoitteet myös vuodelle 2030 kuin nykyinen EU-lainsäädäntö edellyttäisi.

Euroopan unionin pitkän aikavälin tavoitteena on olla hiilineutraali 2050 mennessä. Myös hiilineutraaliuden osalta Suomella on siis Euroopan unionia kunnianhimoisempi aikataulu. Tämä on aika käsittämätöntä. Me olemme pieni maa, ja me tuhoamme tällä kunnianhimolla maaseudun elinkeinoja, hyvänä esimerkkinä turvetuotanto. Minä ihmettelen

Pöytäkirjan asiakohta PTK 159/2020 vp

tällaista. Ei meillä ole varaa pienenä kansana tällaiseen kunnianhimoon. Nyt olisi oikeasti mietittävä, mitä tämä tulee tarkoittamaan. Tämä on pelkkää ideologiaa.

Arvoisa puhemies! Alkuvuodesta komissio julkaisi vihreän kehityksen ohjelman European Green Deal. Kyseessä on toimenpidepaketti, jonka tavoitteena on muun muassa vähentää päästöjä merkittävästi sekä säilyttää Euroopan luontoympäristö. Sen on täten tarkoitus luoda pohja — siis on tarkoitus luoda pohja — reilulle ja oikeudenmukaiselle siirtymälle ilmastoasioissa. No, näin ei kuitenkaan näkemyksemme mukaan tapahdu, sillä paketti on kaukana reilusta, koska edellä olevan paketin kautta Euroopan unioni pyrkii yhä voimakkaammin puuttumaan jäsenmaiden asioihin ilmasto- ja energiapolitiikan varjolla. Tätä me perussuomalaiset emme voi hyväksyä. Samalla tulee myös muistaa, että tähän toimenpidepakettiin sisältyy myös suunnitelma Euroopan 2030-tavoitteiden nostosta sekä EU:n ilmastolaki, johon tullaan kirjaamaan hiilineutraalisuustavoite vuodelle 2050. Vuoden 2030 päästövähennystavoitteen nostoa koskevat lainsäädäntöehdotukset annetaan keuhalla 21 komission toimesta.

Arvoisa puhemies! Lopuksi haluan muistuttaa siitä, että keskeisimmät keskipitkän aikavälin ilmastopolitiikan suunnitelmaan liittyvät toimeenpannut toimet ovat liikenteessä käytettävien biopolttoaineiden jakeluvelvoite sekä kevyen polttoöljyn sekoitettavan biopolttoöljyn jakeluvelvoite. Perussuomalaiset näkevät, että tämä jakeluvelvoite lisää autoilevalle kansallemme liikkumis- ja muita kustannuksia merkittävästi. Samaten se lisää yritysten sekä teollisuuden kustannuksia merkittävästi. Tämä on juuri sitä suomalaisen yhteiskunnan, työpaikkojemme ja taloutemme alasajoa. Arvoisa hallitus, eikö teidän täytyisi luoda työpaikkoja eikä tuhota niitä?

Arvoisa puhemies! Ehdotan edellä olevan perusteella, että kertomuksen johdosta hyväksytään seuraava kannanotto elikkä vastalauseen kannanottoehdotus: ”Eduskunta edellyttää, että valtioneuvosto ei ryhdy toimenpiteisiin kertomuksen keskipitkän aikavälin ilmastopolitiikan suunnitelman toteutukseen eikä täten heikennä suomalaisen teollisuuden, yritysjäyyden taikka alkutuottaja-yrittäjän asemaa etenkin liian kunnianhimoisten ilmasto- tai liikenteen päästövähennysvaatimusten johdosta.”

17.21 Katja Taimela sd: Arvoisa herra puhemies! Käsitlemme nyt ilmastovuosikertomusta, joka on ilmastolakiin perustuva uusi ilmastopolitiikan asiakirja. On tärkeää, että eduskunta voi käydä tätä ilmastopoliittista keskustelua laadukkaaseen valmisteluun ja raportointiin pohjautuen, ja toki tämä keskustelu onneksemme jatkuu laajemmalla kokoonpanolla kuin tänään täällä salissa myös tulevaisuudessa ja tulevina viikkoina, kuukausina ja vuosina.

Ilmastotekojen ja -toimien hyväksyttävyyden vaatii aina sen, että talouteen ja työllisyyteen ja ekologiin vaikutuksiin on aina päätöksenteossa ja keskustelussa liitettävä sosiaaliset, erityisesti tulonjakoon liittyvät vaikutukset. Hallitusohjelman mukaisesti meidän tavoitteemme on olla Suomessa hiilineutraali vuonna 2035. Paitsi meillä jokaisella, kunnilla on merkittävä vastuu hiilineutraalisuustavoitteen saavuttamisessa. Kunnille asetettuun ilmastotyöhön toivoisin varsinkin jatkotyössä lisää työvälineitä ja konkretiaa. Kun näissä ilmastotoimissa edetään, tulonjakokysymykset ja oikeudenmukainen siirtymä ovat välttämättömiä. Myös joustokeinoja pitää voida miettiä työn edetessä, ja kuntien vastuuta mietittäessä pitää jatkossa voida ketterästi jakaa osassa kuntia olevia todella hyviä käytäntöjä muille kunnille.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 159/2020 vp

Arvoisa puhemies! Ilmastovuosikertomuksesta käy helposti ilmi, että kun tavoite on hiilineutraalisuus, se ei nykyisillä ja suunnitelluilla toimilla vielä toteudu. Maankäyttösektorin nielujen vahvistaminen ja esimerkiksi puunkasvun lisääminen on tärkeää päästövähennysten ohella. Suomessa nettopäästöt ovat vähentyneet hitaasti: liikenteen päästöt eivät ole vähentyneet tavoitteiden mukaisesti, ja maatalouden päästöt ovat pysyneet vuodesta toiseen lähes muuttumattomina. Eli jos joku väittää, että ilmaston eteen ei tarvitse tehdä enemmän, saatikka että ei tarvitse tehdä mitään, hän ei elä mielestäni tässä ajassa. Tästä työstä pitää vain tehdä entistä helppolukuisempaa, avoimempaa ja osallisuuteen mahdollistavaa, ja tämän me ympäristövaliokunnassa myös kannanotoksemme muodostimme.

On tärkeää myös muistaa, että erityisesti ilmastonmuutokseen ja ympäristöön liittyen innovaatioiden pohjalta syntyvä yritystoiminta on Suomelle äärettömän suuri mahdollisuus. Sitä mahdollisuutta ei todellakaan kannata jättää käyttämättä, ja itse ainakin ajattelen niin, että tämä, jos mikä, on myös luomassa niitä tulevaisuuden työpaikkoja. Me tarvitsemme kestävä kasvua, ja tässä hetkessä siihen tehtävät panostukset maksavat itsensä moninkertaisesti takaisin. [Mauri Peltokangas: Millä mittarilla?]

17.24 Mikko Ollikainen r: Ärade talman, arvoisa puhemies! Klimatårsberättelsen ges nu till riksdagen för andra året i följd, och det handlar om ett mycket viktigt dokument då det gäller diskussionen om klimatet. Efter fjolårets version ville vi ha ett dokument som är mer strategiskt och nu har det faktiskt blivit mycket bättre. Det är bra att vi har ett dokument där vi följer upp utvecklingen av koldioxidutsläppen på såväl kort som lång sikt, och det är viktigt, precis som det nämndes här tidigare, att det är lättillgängligt och ger en klar och tydlig helhetsbild av vilka åtgärder som lämpar sig bäst för att nå de politiska målsättningarna.

Medborgarna och lokalbefolkningen oberoende av boningsort och ålder måste känna att de är en del av målsättningarna. Diskussionen om hållbarhet och klimat måste utövas på ett sätt som är lätt att förankra hos människorna konkret. Det ska ske konkret. Vi har gjort mycket bra redan, och det ska uppmuntras. Man ska inte beskylla på det sättet, det är sällan bra, må det sedan handla om hur vi sorterar, värmer upp våra hus och vilket bränsle vi använder i våra bilar. Här är det också viktigt, precis som ledamot Taimela noterade, att kommunerna också har ett stort ansvar, och vi har ju också i och med coronan ändrat en del på vårt sätt att leva.

Lokala initiativ är värdefulla och går hand i hand med företagsamhet och sysselsättning och det är vår uppgift att sporra och motivera till detta. Det finns mycket potential i det här landet. Bland annat biogasen ser jag som en bra grej, och förstås måste vi ju här också lyfta upp den fina teknologi som utvinns och arbetas med i mina hemtrakter i Österbotten i Vasatrakten.

Arvoisa puhemies! Ilmastovuosikertomus annetaan tosiaan eduskunnalle nyt toista kertaa, ja tämä uudentyypinen politiikka-asiakirja on todella hyvä. Muoto on vasta kehitymässä, mutta tämä on kehittynyt oikeaan suuntaan. On kuitenkin korostettava, että yhteisten tavoitteiden ja etenkin ilmastoon liittyvien tavoitteiden tulee olla selkeitä ja yksinkertaisia kansalaisille. Itse näen, että tähän koskee koko maailmaa ja meidän tulisi EU-tasolla mitata tätä samalla tavalla, niin että ilmastoon liittyvä tutkittu tieto tuotetaan ja arvioidaan samalla tavalla kaikissa jäsenmaissa — me tiedämme, että esimerkiksi Suomen ja Ruotsinkin välillä on tällaisia eroavaisuuksia — ja niiden tulee olla vertailukelpoisia. Se luo uskottavuutta ja myös läpinäkyvyyttä. — Kiitos.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 159/2020 vp

17.27 Ruut Sjöblom kok: Arvoisa puhemies! Suomen tavoitteena on olla hiilineutraali vuonna 2035 ja hiilinegatiivinen tämän jälkeen. Tavoitteen mukaan päästöjen ja nielujen tulee olla tasapainossa vuonna 2035 ja siitä eteenpäin nielujen tulee olla päästöjä suuremmat. Kuten ilmastovuosikertomuksessa todetaan, nykyiset ja suunnitellut toimet eivät riitä tämän tavoitteen saavuttamiseen. Kestävän kehityksen edistäminen Suomessa ja koko maailmassa kuuluu meille kaikille. On meidän vastuullamme jättää tuleville sukupolville elinkelpoinen, parempi maailma.

Haluaisin nostaa tässä keskustelussa esille julkiset hankinnat. Suomessa vuosittain tehtävien julkisten hankintojen arvo on jopa 35 miljardia euroa. Näin suuria taloudellisia voimavaroja hyödyntämällä on mahdollista tehdä todellisia valintoja kestävämmän maailman ja tulevaisuuden puolesta. Tämän on näyttävä merkittävästi nykyistä enemmän Suomessa tehtävissä hankintapäätöksissä.

Ilmastovuosikertomuksessa on huomioitu myös julkisten hankintojen merkitys. Siellä on esitelty monta erilaista hanketta, jotka itsessään ovat kyllä hyviä ja tärkeitä. Kuitenkin yksinkertaisempi ja tehokkaampi keino olisi lisätä suoraan hankintalakiin ekologinen kriteeristö, jota olisi sitten aina noudatettava. Me tarvitsemme ekologisesti kestäviä julkisia hankintoja, joten hankintapäätöksiä tekemiselle on asetettava sitovia kriteereitä esimerkiksi hiilijalanjälkeen liittyen. Julkiset hankinnat ovat kokonaistaloudellisesti niin massiivinen rahallinen määrä, että kun se on kohdennettu oikein, olemme jo lähempänä hiilineutraaliuden tavoitetta.

Yritysten yhteiskuntavastuuta painotetaan voimakkaasti, ja yritykset ovat siihen hyvin vastanneetkin. Myös valtio voisi omilla julkisilla hankinnoillaan toimia yhteiskuntavastuullisesti. Lakiin kirjattavien sitovien kriteereiden myötä voisimme uskottavasti edistää kansallisten ilmastotavoitteidemme saavuttamista.

17.29 Joakim Strand r: Värderade talman, arvoisa puhemies! Itse ottaisin koppia myös niistä mahdollisuuksista, mitä maailmalla löytyy. Edustaja Kontula mainitsi omassa puheenvuorossaan hyvin myös vientipotentiaalin — ja huomaan ilokseni, että täällä on monta aktiivista Vaasan vaalipiirin edustajaa. Esimerkiksi Vaasassa investoidaan nyt pitkälle toista miljardia yksityisesti energia- ja ympäristöteknologiaplanteihin ja -ratkaisuihin ja tutkimukseen ja kehitykseen. Se johtuu nimenomaan siitä, että ne globaalit markkinat ovat niin valtavia energia- ja ympäristöteknologian saralla. EU-komissio arvioi, että pelkästään nykyisten, vuoden 2030 tavoitteiden saavuttaminen vaatisi lähes 300 miljardin euron vuotuiset lisäpanostukset — sekä yksityisiä että julkisia — energia- ja ympäristöteknologiaan, ja koko maailman tasolla ne summat ovat vielä huikeammat. Suomen kannattaa napata niistä osansa ja pitää myös huoli siitä — nyt, kun puhutaan näistä EU:n elpymisvälineistä — että saadaan liikkeelle lisää yksityisiä, ennen kaikkea yksityisiä, ympäristö- ja energiateknologian tutkimus-, kehitys- ja innovaatiopanostuksia, koska nyt käydään valtavan verristä kilpailua myös suurten globaalien konsernien sisällä toimipaikkojen välillä siitä, tehdäänkö tutkimus-, kehitys- ja innovaatiotoimintaa Suomessa, Jenkeissä, Venäjällä, Kiinassa vai Italiassa, ja silloin tällainen julkisen sektorin mukanaolo on monta kertaa aivan ratkaisevassa roolissa — ettei käy niin, että me nettomaksajina olemme de facto tukemassa muitten maitten energia- ja ympäristöteknologian tki-infrastruktuuria. Siihen meillä ei ole varaa, vaan siinä täytyy katsoa nimenomaan kansallinen etu. Sitä kautta me pystymme globaalisti ratkaisujen kautta auttamaan maailmaa ja tuomaan vientieuroja tänne hyvinvointipalveluiden rahoittamiseksi.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 159/2020 vp

Sitten, mitä tulee henkilötasoon, tässä edustajat mainitsivat siitä hyvin. Puhuttiin autoilusta ja monesta muusta asiasta. Se on taas semmoinen asia, että sitä täytyy omalla painollaan edistää, mutta kyllä meillä pääpaino tulee olemaan globaalien markkinoiden ja teknologian haltuunotossa. Ja semmoinen syyllistävä ilmapiiri, jos edustaja Ollikainen käyttää autoa tilanteessa, jossa ei ole muita vaihtoehtoja... Sitä ei voi millään tasolla syyllistää, vaan se on kaikin puolin ok. Elikkä toivoisin malttia ja järkeä tähän kotikentän peliin mutta sitten taas valtavaa kunnianhimoa globaalisti, kun puhutaan suomalaisesta teknologiaviennistä. — Kiitos.

17.32 Jukka Mäkynen ps: Arvoisa puheenjohtaja! Edustaja Strand sanoikin äsken hyvin, että meitä ihmisiä syyllistetään tällä ilmastomuutoksella. Minä haluaisin kertoa teille — varmaan tiedätte itsekkin — että reilu tuhat vuotta sitten Grönlannissa viljeltiin. Vähän reilu 30 vuotta takaperin 80-luvulla me jäädyimme. Kyllä tämä on kovaa pelottelua joltakin taholta, ja nyt tämän mukaan me olemme lähdössä saunomaan. Ihan oikeasti, hei. Tämä on nyt tietysti vain minun mielipiteeni, eli saatte olla tästä ihan mitä mieltä haluatte.

Täällä Suomessakin on olemassa professoreita, arvostettuja professoreita, jotka ovat tarkistaneet näitä asioita ja todenneet, että me elämme itse asiassa maapallon lämpimintä aikaa tällä hetkellä, ja siitä ei kukaan puhu mitään. Maapallon ilmasto muuttuu sykleittäin jatkuvasti, ja silloin tuhat vuotta sitten, kun Grönlannissa viljeltiin, ei ollut tehtaita, ei ollut mitään — kuinka se voi olla mahdollista? Kannattaisi varmaan miettiä sitä.

Joku sanoikin täällä salissa äsken, minä kuulin, että ”seuraa rahaa”, ja rahastahan tässä varmaan kysymys onkin, joten minä kannatan edustaja Peltokankaan esitystä. — Kiitos.

17.33 Anna Kontula vas: Arvoisa puhemies! Edustaja Mäkynen, ei tarvitse miettiä ihan itse omassa päässä, minkä takia Grönlannissa viljeltiin tuhat vuotta sitten. Aiheesta on tehty todella paljon tutkimusta, ja on harvoja aiheita, joissa tutkimus on niin yksimielistä kuin mitä se on sen suhteen, että ilmaston lämpeneminen on totta ja että siinä on ollut ihmisellä aivan keskeinen rooli, erityisesti teollisella ajalla. Tämä ei ole mikään mielipidekysymys, [Jukka Mäkynen välihuuto] jota tarvitsee pohtia yksin. Tämä on todella pitkälti tutkittu asia.

Mitä tulee edustaja Peltokankaan puheenvuoroihin, parikymmentä vuotta sitten kuulin useita suurin piirtein samanlaisia puheenvuoroja Tampereen kaupunginvaltuustossa. Kävimme silloin keskustelua siitä, kannattaako Suomen panostaa aurinkovoimaan vaiko eikö kannata. Enemmistö naureskeli, että tuohan on niitä hippien juttuja, joita ei pidä ottaa vakavasti. No, sitten kävi niin, että Kiina ottikin vakavasti, Saksa ottikin vakavasti ja Suomi ei ottanut vakavasti — ja kenellä ne markkinat tänä päivänä ovat? [Jukka Mäkynen välihuuto — Mauri Peltokankaan välihuuto] Sanoitte, edustaja Peltokangas, [Hälinää — Puhemies koputtaa] että meillä ei ole varaa olla etukenossa ilmastomuutoksessa. Minä väitän, että nimenomaan kansallisista syistä, nimenomaan talouden syystä meillä ei ole varaa turvautua ja suojella edelleen 1800-luvun teknologioita, kun samaan aikaan koko muu maailma on menossa kovaa vauhtia toiseen suuntaan. [Mauri Peltokangas: Ai Kiinakin?] Tai sitten käy samalla lailla kuin kävi niiden aurinkopaneelien kanssa: me ostamme niitä nyt Suomeen muualta maailmasta, ja muut ne meille tuottavat ja käärivät siitä rahat.

Meillä ei myöskään ole varaa ottaa vastaan edes kahden asteen globaalia lämpenemistä, sen mukanaan tuomia ilmaston ääri-ilmiöitä, kansainvaelluksia, konflikteja ja maatalouden vaikeutumista — ne vasta kalliiksi tulevatkin. Ei ole olemassa semmoista vaihtoehtoa,

Pöytäkirjan asiakohta PTK 159/2020 vp

että ei tehdä mitään ja odotetaan vain, mitä muut tekevät, ja sitten maailma pysyy ennallaan. Se päivämäärä meni jo. Ei ole semmoista maailmaa olemassa. Ilmaston lämpeneminen tapahtuu koko ajan. Suomessa lämpötila on noussut jo kaksi astetta. Helsingissä talvi on lyhentynyt 3—4 viikkoa. Se on fantasiaa, että olisi olemassa joku maailma, jossa me emme tee mitään ja asiat vain pysyvät ennallaan.

Minä olen samaa mieltä, että ihmisiä ei tarvitse syyllistää noin yleensä. Ei tarvitsekaan, koska ei ole yksittäisen kansalaisen tehtävä ratkaista tätä ilmastomuutosta, mutta meidän tehtävämme tässä salissa se on mitä suurimmassa määrin. Täällä tehdään ne päätökset, jotka myöhemmin suuntaavat Suomen tulevaisuuden, ja täällä saa myös syyllistää, jos ihmiset eivät ota tätä asiaa vakavasti.

17.36 Juha Mäenpää ps: Arvoisa puhemies! Edustaja Kontula tuossa viittasi perussuomalaisiin jotenkin niin, että yritämme kiistää tämän ilmastomuutoksen. [Perussuomalaisten ryhmästä: Erikoista!] Minä olen ainakin ihan varma, [Anna Kontulan välihuuto] että ilmastomuutos on, sitä on ollut pitkään.

Kävin tuossa muutama kuukausi sitten Kansallismuseossa, ja siellä Kansallismuseon seinällä luki tällä tavalla: ”Suomea peitti kilometrien paksuinen jää. 18 000 vuotta sitten se alkoi sulaa.” Eliikkä kyllä se on ihan totta, ilmastomuutos on totta. Se, millä toimilla me sitä nyt lähdemme estämään — toivotaan, ettei itse aiheuteta jotain jääkautta tilalle.

Se, mistä halusin puhua tässä ja mihin täällä edustajat viittaavat, että meidän pitää hillitä päästöjä: minä olen itsekkin vähän samaa mieltä, että päästöjä pitää hillitä, mutta niissä pitäisi pitää jonkinlainen järki mukana.

Arvoisa puhemies! Tässä muutama sana turpeesta. Nyt hallitus on toimillaan tukahduttamassa turpeenpolton, ja samaten tämä vihreä ilmastoraivo, jonka he ovat tänne luoneet, on myöskin kääntynyt turvetta vastaan. Minä haluaisinkin teiltä, arvoisat vasemman laidan edustajat siellä, kysyä: jos turve korvataan puuhakkeella, niin kummastako syntyy enemmän päästöjä? Toinen kysymys: jos turve korvataan puuhakkeella, niin kummanko korjuuketjussa syntyy enemmän päästöjä? Kolmas kysymys, tai muotoilen sen kysymyksen: Eliikkä kun puuhaketta tuodaan nyt ulkomailta, niin lasketaanko sen rahdin päästöt jonnekin? Miksi te ette niitä huomioi laskelmissanne? [Perussuomalaisten ryhmästä: Ei koske Suomea!]

Arvoisa puhemies! Edelleen haluan kysyä: jos puuhaketta tuodaan maista, joissa ei ole metsänuudistamisvelvoitetta, niin miten te kuvittelette, että se on sitten uusiutuvaa haketta? Sitten, oletteko te huomioineet tässä, kun lähdetään tuomaan Suomeen puuhaketta jostakin ulkomailta, minkälaisia kuoriaisia sieltä tulee mukana? Joskus aikaisemmin on ollut jopa kuormalavojen tuonti joistakin maista kiellettyä sen takia, että sieltä on tullut joitain kuoriaisia mukana. Se on ihan yleistä, että tuolla kentällä puhutaan nyt ötökkäpuun tuonnista. Oletteko te arvioineet sitä, minkälaisia vahinkoja te saatatte aiheuttaa meidän luonnolle, Suomen omille metsille tuomalla jotain puuta sellaisista maista, joissa saattaa olla joitain aivan erilaisia kuoriaisia?

Sitten: Edustaja Sjöblom nosti esiin julkiset hankinnat, 35 miljardia euroa. Nostitte esiin myös ekologisen kriteeristön julkisiin hankintoihin. Minun mielestäni tämä pitäisi aivan ehdottomasti huomioida. Kävin viime perjantaina tuolla Kainuun suunnassa ottamassa kuvan sähkölinjasta, jota valtion pääomistama yhtiö Fingrid rakentaa. Sinne rakennetaan yli 300 kilometriä pitkää sähkölinjaa, ja sitten, niin kuin tiedätte, sähkölinjoissa on maastosta riippuen semmoisia pylviä, joissa ne johdot siellä kulkevat ylhäällä näin. Tiedätteko te,

Pöytäkirjan asiakohta PTK 159/2020 vp

mistä ne pylvää tuodaan? Niitä tuodaan Kiinasta ja Intiasta. On se käsittämätöntä, että valtio-omisteinen yhtiö rakentaa sähköverkkoa ja nämä tolpat tuodaan Kiinasta ja Intiasta. Meidän oma metalliteollisuus ei pysty ilmeisesti kilpailemaan näiden kiinalaisten metallirakenteiden kanssa. Se on ihan oikeaa puhetta, ja arvostan edustaja Sjöblomin esitystä, että ehkä tällainen ekologinen kriteeristö pitäisi olla myös näissä ja sen pitäisi koskea myös Suomen valtion omistamia yhtiöitä. Tämä on ihan täysin käsittämätön juttu, että tällaista tapahtuu nyky-yhteiskunnassa. Miksi se ei ole Suomessa kannattavaa, tai miksi ne saadaan Intiasta halvemmalla? Niihin tulee rahdista päästöjä. Todennäköistä on näin, että näiden tolppien pintakäsittelyn elikkä sinkityksen toteuttaminen Suomessa on varmaan tehty jollakin ympäristölainsäädännöllä niin hankalaksi, että se sinkityksen hinta on noussut. Terästä meillä on täällä, meillä on työvoimaa täällä. Täällä salissa puhutaan hyvin usein Suomen kustannuskilpailukyvästä, mutta näihin asioihin meidän pitäisi vaikuttaa, että olisi kustannuskilpailukykyä meidän metalliteollisuudella edes sen verran, että omat teräspalkit tai nämä teräsrakenteet muun muassa valtion pääosin omistaman Fingrid Oy:n verkkoihin pystyttäisiin valmistamaan Suomessa. Näihin pitäisi puuttua eikä nyt vinkua täällä jostakin sähköautoista. Ensin pitäisi oma pesä saada siihen kuntoon, että saadaan ne hoidettua fiksusti maaliin, ja sen jälkeen vasta, jos on tarvetta, lähteä tuomaan niitä jostakin ulkomailta. — Arvoisa puhemies, kiitoksia.

17.44 Mauri Peltokangas ps: Arvoisa puhemies! Nousin nyt ihan tänne lauteille uudelleen sen takia, että täällä arvoisat kollegat sieltä vasemmalta käyttivät mielestäni sellaisia puheenvuoroja, jotka antoivat sen kuvan, että perussuomalaiset eivät olisi huolissaan tästä Telluksesta. Kyllä me olemme aivan yhtä huolissamme, mutta me olemme huolissamme lähinnä nyt myöskin siitä, miten tämä kansa selviää.

Minä olen jättänyt ministerille kirjallisen kysymyksen sellaisesta asiasta, että mikä on se hintalappu tässä kehityksessä, meidän kunnianhimomme hintalappu. Tarkoitan tällä sitä, että Euroopan unionin hiilineutraalisuus-, päästötavoite on vuodelle 2050, mutta Suomen kunnianhimoinen tavoite on saavuttaa se 20 vuotta etuajassa vuonna 2030—35. Mikä se on se hintalappu? Mielestäni meidän olisi tässä ilmastokeskustelussa ja ilmaston eteen, meni se sitten minne päin tahansa, kylmään tai kuumaan, pystyttävä yhteiseen keskusteluun ja otettava huomioon se, mikä sen vaikutus on kansantaloudelle. Näkisin järkevämpänä vaihtoehtona, että mentäisiin sen 2050 yhteisen eurooppalaisen tavoitteen kanssa käsi kädessä, mutta kun ei. Tässä salissa vallitsee nyt ideologinen ongelma. Ajatellaan oman ideologian ja omien äänestäjien mielipiteitä eikä Suomen kansan etua.

Arvoisa puhemies! Tämä uudenlainen asiakirja, ilmastovuosikertomus, on erittäin hyvä tapa tiedottaa poliittisesta päätöksenteosta. Näin kansa saa parhaan mahdollisen käsityksen meneillään olevasta, mikä on käytäntönä. Tästä iso kiitos, tämä on hyvä juttu, että tällainen laaditaan. No, jokainen ymmärtää, että 20 vuotta etuajassa -haave on pelkkä haave, joka lentää tuuleen CO₂:n mukana. Tämä on haave, tämä ei tule toteutumaan, ellei tästä maasta sammuteta suurin piirtein valoja. — Arvoisa puhemies, anteeksi kärkäs ilmaisu.

Puhutaan vähän vaikutuksista. Siis kun ratkaisuja aina meiltä perussuomalaisilta kysellään, niin lähtisin kyllä kysymään arvoisalta ministeriltä ja hallituspuolueiden edustajilta, eikö meillä ole sitten samat mahdollisuudet tehdä innovaatioita ja kehittää elinkeinoja, vientituotteita, kaikkia markkinoita, jos me menemme Euroopan unionin kanssa samaa tahtia, 2050? Jos joku väittää, että ei ole, niin minä väitän, että me voimme tehdä tänään innovaatioita, me voimme kannustaa meidän yrityksiämme, että tehkää etuajassa, ollaan en-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 159/2020 vp

simmäisiä niiden innovaatioiden kanssa. Ei meidän tavoitteemme tarvitse olla vuodessa 2030—35, että me voisimme olla maailman johtaja innovaatioissa.

Tätä minä pidän isona ongelmana, koska tässä ollaan nyt lähdetty se keihäs edellä, että nyt Suomen pitää näyttää, kuinka hyvä me olemme, ja lyödä sulka hattuun, ja Suomen kansa maksaa, maatalouselinkeinot maksavat, teollisuutemme maksaa karvaan hinnan tästä kaikesta. Minä olen valmis lähtemään keskustelemaan 2050-tavoitteista järkevällä kaavalla, koska se on pitkä aikajänne, jossa me voimme katsoa sitten sen todellisen ilmastomuutoksen jalanjäljen ja voimme yhdessä katsoa, onko tämä koko juttu kannattava, minne päin se kehittyy. Ei niin, että me tuhoamme ensin ankarilla velvoitteilla meidän elinkeinojamme ja sitten saattaa olla jopa niin, että jälkeinpäin toteamme, että miksi meidän piti olla niin kunnianhimoisia.

Arvoisa puhemies! Kunnianhimo on hyvä. Se on tälle kansalle hyvä, tämä kansa on ollut aina kunnianhimoinen. Me olemme tälläkin hetkellä edelläkävijä monessa asiassa, ja me olemme ylpeitä varmaan koko sali siitä. Mutta se, missä kohtaa sitä kunnianhimoa käytetään, tulisi mielestäni tarkoin harkita. Tällainen 20 vuoden etumatka globaalissa ilmastomuutoksessa Suomen osalta on lähestulkoon vitsi. Meidän ei, rakkaat kollegat, tarvitse pelastaa maapalloa, tämän viisimiljoonaisen kansan — emmekä me siihen kykene — mutta me voimme olla teollisuuden ja innovaatioiden edelläkävijä, jos me tuemme meidän oman maamme tuotantoa ja tekniikoita. Se vaatii kunnossa olevan talouden ja rahaa tukea yrityksiä. Tällä politiikalla me emme onnistu siinä, ja toivonkin, että hallitus ottaa nyt luisikan kauniiseen käteensä, poistaa tämän tavoitteen 2030—35 ja ilmoittaa kunniakkaasti, että tulemme Euroopan kansojen kanssa yhteistuumin askeltamaan sen 2050-tavoitteen eteen ja siinä tiekarttaa lukien tarkoin tutustumaan, mihin meidän on vuosikymmenen jälkeen suunnattava katseemme. Onko se yhä sama, vai onko ajatus muuttunut siinä vaiheessa? Kun puhumme 10 vuoden, 20 vuoden periodeista, niin paljon, rakkaat ystävät, tapahtuu.

Pari sanaa turpeesta, koska se on nyt se, mikä tämänhetkisen energiahuoltovarmuutemme tuhoaa: Olen erittäin onnellinen, että täällä on sekä vihreistä että myöskin keskustasta, korostan, yksittäiset kansanedustajat ottaneet kantaa siihen, että nyt ehkä ollaan hieman liian kunnianhimoisessa vauhdissa. Toivoisin, että tähän saliin leviäisi sellainen keskusteluilmapiiri, että meidän tulee ottaa järki käteen. Ja en toivo, että sieltä vasemmistosta ruvetaan syyllistämään perussuomalaisia siitä, että me emme tunne vastuullisuutta tämän Tieluksen osalta. Korostan vielä, että kyllä me vastuumme tunnemme, mutta me tunnemme sen vastuun sitä kautta, että sen pitää hyödyttää ja pitää tämä maa pystyssä. — Kiitos, arvoisa puhemies.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ministeri Mikkonen, 3 minuuttia.

17.51 Ympäristö- ja ilmastoministeri Krista Mikkonen: Puhemies! Kiitos ympäristövaliokunnalle hyvästä mietinnöstä liittyen tähän ilmastovuosikertomukseen. Todellakin, niin kuin mietinnössäkkin todettiin, yritimme tätä kertomusta jo kehittää siitä ensimmäisestä versiosta, ja nyt ilman muuta haluamme sitä vielä jatkokehittää. On tärkeitä, että kertomuksesta tulee esiin kokonaiskuva ja siinä on kaikki päästöt käyty läpi, vaikka alun perin ilmastolain mukaan vain tämän KAISUn, eliikkä taakanjakosektorin, osalta tämä kertomus on lähdetty tekemään. Mutta tosiaan jo tähän kertomukseen halusimme tuoda sen kokonaiskuvan, ja nyt tietenkin, kun uutta ilmastolakia valmistellaan, myös siinä on tärkeää,

Pöytäkirjan asiakohta PTK 159/2020 vp

että me saamme tämän kokonaisvaltaisen suunnittelujärjestelmän, niin että me pystymme kerralla katsomaan niitä kaikkia päästöjä ja näin tiedämme, missä mennään ja minkä verran toimia tarvitaan vielä lisää. Ja aivan kuten mietinnössä on todettu, toimiahan tarvitaan lisää, jotta me pääsemme meidän 2035-hiilineutraalisuustavoitteeseen.

Paraikaa esimerkiksi liikenteen osalta, kun tässä oli nostettu esiin myös liikennepäästöjen vähennystarve, on tämä fossiilittoman liikenteen tiekartta valmistelussa, ja siinähan nimenomaan lähdetään etsimään niitä keinoja, monenlaisia keinoja ja myös eri puolille maata sopivia keinoja. Kuten tiedämme, yksityisautoiluun täytyy vielä monin paikoin tukeutua. Se on utopiaa, jos me ajattelemme, että siitä voidaan luopua, mutta me voimme miettiä, miten siinä löydetään vähäpäästöisiä ratkaisuja, ja esimerkiksi biokaasu, mikä tässäkin keskustelussa on noussut, on yksi keino.

No sitten myös nämä sopeutumistoimet on nostettu tänne mietintöön isosti, tai huomioitu se tarve, ja se on juuri näin, että tätä sopeutumista tulee vahvistaa. Me tiedämme, että jo nyt ilmasto on lämmennyt, jo nyt se vaikuttaa meidän maatalouteen, se vaikuttaa meidän metsätalouteen, se vaikuttaa moniin elinkeinoihin. Esimerkiksi tällaiset pitkät kuivuusjaksot ja kuumuus aiheuttavat monilla työpaikoilla haasteellisia tilanteita, ja sen takia myös tämä sopeutuminen on vahvassa roolissa.

Keskustelussa nousi esiin se, että miksi Suomella pitää olla niin kunnianhimoinen tavoite ja miksi emme tyydy EU:n 2050-tavoitteeseen. Itse ajattelen kyllä niin, että Suomella jos kellä nyt on mahdollisuus EU-kansojen joukossa olla se eturivissä oleva. Meillä on siellä maita, kuten Puola, Unkari, monet Itä-Euroopan maat, jotka ovat historian takia kiinni fossiilisessa energiassa, ja tätä taakkaa meillä ei ole. Sen takia meillä on valtava mahdollisuus, ja se tuo meille myös niitä työpaikkoja, kuten esimerkiksi edustaja Strand tässä nosti konkreettisesti esimerkkejä siitä, mitä Vaasassa tehdään ja miten sitä kautta on saatu viennitituloja ja työpaikkoja. Itse ajattelen, että meillä on se koulutus, meillä on se osaaminen, meidän teollisuudella on kykyä ratkaista ongelmia. Ja uskon, että myös valiokunnan kuulemisissa tämä sama viesti on tullut niin EK:lta kuin esimerkiksi Teknologiateollisuudelta. En tiedä, onko mahdollisesti edustaja Peltokangas ollut sitten näiltä kerroilta pois, [Mauri Peltokangas: Aina paikalla!] kun epäili sitä, että teollisuus [Puhemies koputtaa] ei olisi tukemassa näitä ilmastotavoitteita. Näkisin tässä nimenomaan valtavan mahdollisuuden Suomelle.

17.54 Atte Harjanne vihr: Arvoisa puhemies! Kiitos ministeri Mikkoselle hyvästä kolmeminuuttisesta: oikein hyvää asiaa. Ehkä muutamaan asiaan halusin vielä tulla tänne muutaman pointin tuomaan. Ilmastomuutoksesta saa olla ihan mitä mieltä haluaa, se on ihan ok, se kuuluu tähän maailmaan, että mielipide on vapaa, mutta se ei muuta sitä fysikaalista tosiasiaa, että tällä hetkellä ihmistoiminta — käytännössä fossiilisen energian polttaminen ja maankäytön muutokset — ajaa vaarallisen nopeata ilmastomuutosta. Se on todella vaarallinen, koko meidän tulevaa hyvinvointiamme uhkaava asia, ja on valitettavaa, että vaikka tästä on hyvin laajaa tieteellistä tietoa tarjolla — sitä täytyy suorastaan ikään kuin haudata päänsä hiekkaan, kieltäytyä ottamasta sitä vastaan — niin sitä halutaan kuitenkin täällä edelleen kyseenalaistaa. [Juha Mäenpää: Kuka?] — Sieltä tuli jo useampi puheenvuoro tässä äskenkin. [Juha Mäenpää: Mikä?]

Tämä keskustelu on minulle itse asiassa aika tuttua, minä olen ollut kuitenkin ilmastomuutokseen liittyvän politiikan kanssa tekemisissä sekä tutkijan työssä että sitten nyt poliitikkona, ja tämä on sinänsä tuttua, tässä nämä samat argumentit kuuluvat: ”ilmasto ei

Pöytäkirjan asiakohta PTK 159/2020 vp

muutu, ai jaa, no, jos se muuttuukin, ei se johdu ihmisestä, no, jos johtuukin, ei sille voi mitään tehdä tai se on liian kallista, ja entäs ne kiinalaiset” yms. yms. Aika ei riitä siihen, että kävisi jokaista väitettä läpi täällä kerta kerran jälkeen, ja ei se pointtikaan ole se, se on hämmäntämistä, jolla yritetään vain estää tarpeellisia toimia, ja kolmessa tai viidessä tai seitsemässä minuutissa pystyy heittämään paljon enemmän harhaanjohtavia tai outoja tai tällaisia väitteitä kuin mihin ehtii asiallisesti vastata. Mutta, kuten täällä edustaja Kontulakin totesi, tästä on ihan laajaa tieteellistä, tutkittua tietoa, ja toivoisin, että keskustelu perustuisi siihen.

Noin muuten kyllä ihan mielelläni toivotan tervetulleeksi sen ajatuksen, että tässä tehdään yhteistä keskustelua, tehdään järkevää politiikkaa, mutta siitä tekee kyllä todella vaikeata se — tämän edellisen puhujakavalkadin perussuomalaisten puolelta kun kuunteli — että se on hyvin epäjohdonmukaista, kun on epäselvää, pitääkö niitä päästöjä nyt vähentää vai ei ja onko tätä asiaa olemassa, ja välillä ollaan luonnosta huolissaan ja sitten ei olla-kaan. Olisi kiinnostavaa kuulla se vaihtoehto, mikä se käytännössä on, koska tästä se ei tullut selväksi — mitä se on se niin sanottu järkevä politiikka, koska tämä oli erittäin epäjohdonmukainen ja sekava kokoelma erilaisia anekdootteja, mittakaavan hämmäntämistä ja koko asian kyseenalaistamista.

Pidän erikoisena myös tätä ikuista syyllistämis-syyllistämistä, kun minä en muista täällä salissa kuulleen puheenvuoroa, jossa varsinaisesti syyllistettäisiin. Se, että tuodaan joku asia esiin — esimerkiksi se, että liikenteen päästöt ovat merkittävät ja ne eivät ole vähentyneet riittävästi — ei syyllistä ketään, se on lähtökohta, se on se tosiasia, minkä me tunnustamme, ja sen jälkeen etsitään sitä politiikkaa, millä me saamme ne päästöt vähene-mään. Ja täällä on varmasti kautta linjan yhteinen käsitys siitä, että se pitää tehdä oikeudenmukaisesti, niin, että kukaan ei kärsi kohtuuttomasti.

Olisi ihanaa, jos päästäisiin tähän keskusteluun näin, että tunnustettaisiin ne tosiasiat ja sen jälkeen ruvettaisiin keskustelemaan siitä, mikä on parasta politiikkaa siinä. Mutta tämä outo, poukkoileva hämmäntäminen ja tieteellisen tiedon kyseenalaistaminen eivät kyllä palvele tätä tarkoitusta millään tavalla, ja toivoisin skarppaamista tässä suhteessa siellä sa-lin oikeassa laidassa.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja nyt, arvoisat edustajat, toivoisin skarppaamista myös siinä, että pysyttäisiin tässä ilmastovuosikertomuksessa, joka on otsikkona. — Ei lähdetä debatoimaan tässä yhteydessä, edustaja Peltokangas pääsee vastaamaan omassa puheenvuorossaan vielä monelle muullekin edustajalle.

17.58 Joakim Strand r: Värderade talman, arvoisa puhemies! Ihan lyhyesti vielä.

Edellisessä puheenvuorossani puhuin globaaleista energia- ja ympäristöteknologian markkinoista ja siitä, kuinka monta sataa miljardia siellä on jaossa vuositason ja mitä se merkitsee meidän yhtiöille ottaen huomioon, että Suomesta on viety osaamista ja teknologiaa osana energiantuotantoa, -siirtoa tai kulutus päätä ja komponentteja on viety ihan kaikkiin maailman maihin — suomalaista osaamista, mutta järjestelmätasolla ei vielä, elikkä siinä on valtava potentiaali järjestelmätason energia- ja ympäristöteknologian osalta.

Mutta pysytään vielä kotimaassa lyhyesti. Tunnen aika hyvin tiettyjä, myös kunnallisia energiayhtiöitä, jotka ovat luopumassa siitä viimeisestä hiilenpoltosta jopa etuajassa, ja kun katsoo niitä keskusteluita, tukihakemuksia ja sitä, mitä alustavia päätöksiä on tullut TEMin suunnalta, niin kyllä siinä osittain on myös pettymystä. Siinä meillä on kaikilla vie-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 159/2020 vp

lä tekemistä ja muistuttamista, että silloin kun aidosti luovutaan jostain etuajassa, kun on teknistä elinikää jäljellä ja muuta, niin silloin sitä pitäisi myös kompensoida. Jos minä kielän vaikka edustaja Ollikaista käyttämästä omaa autoaan, niin ei ole oikein, että minä maksan ne kaikki tuet sitten edustaja Harjanteelle. Siinä on kyllä skarppaamista. — Kiitos.

18.00 Mikko Kinnunen kesk: Arvoisa herra puhemies! Tehtävämme on viljellä ja varjella. Siltä pohjalta ajattelen ilmastomuutosta ja luonnon monimuotoisuutta. Käsitlemme nyt tämän vuoden ilmastovuosikertomusta, joka on hyödyllinen ja tarpeellinen dokumentti. On hyvä keskustella yhdessä kestävästä tulevaisuuden rakentamisesta. Ilmastomuutos on lähes kaikkien tunnustama ongelma, josta myös Suomen tulee kantaa vastuunsa. Meidän jokaisen tulee kantaa vastuumme omilla valinnoillamme. Se ei tarkoita syylistämistä vaan vastuun kantamista, haluammehan jättää maailman lapsillemme paremmassa kunnossa kuin missä olemme sen itse saaneet.

Kuten ympäristövaliokunta sekä liikenne- ja viestintävaliokunta katsovat, asetettuihin tavoitteisiin tulee pyrkiä laajaa keinovalikoimaa käyttäen. Luodaan politiikan avulla ihmisille ja yrityksille houkuttelevia ja luontevia mahdollisuuksia toteuttaa vähäpäästöisempää elämää. Esimerkiksi lähijuna Oulun seudulla ja monessa muussakin kaupungissa edistäisi kestävästä tapaa elää ja liikkua. Se olisi helppo vaihtoehto yksityisajoneuvojen käytölle. Alueella on paljon päivittäistä työmatkaliikennettä, joka ruuhkauttaa pääväyliä. Lähijuna-liikenne helpottaisi työ-, opiskelu- ja asiointiliikennettä sekä torjuisi osaltaan ilmastomuutosta. Myös etätyön yleistyminen ja vakiintuminen normaaliksi poikkeusolojen jälkeenkin vaikuttaa liikkumisen tarpeeseen ja päästöihin. Valokuituyhteyden rakentaminen maaseudulle ja taajamiin avaa mahdollisuudet pysyvämmälle paikkariippumattomalle etätyölle. Netti ei saa pätkiä.

Edustaja Mäenpää puhui täällä Suomen terästeollisuudesta. Yritystoiminta on tehokain tapa tuottaa uusia innovatiivisia ratkaisuja kriisiytyvän maailman haasteisiin. Olen kuunnellut ilolla SSAB:n terästehtaan ja energiayhtiö Vattenfallin yhteisprojektista, jonka avulla terästä pyritään tuottamaan ilman hiilidioksidipäästöjä. Hiilen korvaaminen vedyllä vähentäisi terästuotannon päästöjä tuntuvasti. Samalla voisi ratketa se, miten vaikkapa tuulivoimalla tuotettua sähköä saisi varastoitua talteen. Innovaatioilla olisi onnistuessaan suuri merkitys Suomen ja mahdollisesti myös maailman hiilitaseeseen eli ilmakehän hiilidioksidin määrään. Julkisen vallan tehtävänä on toteuttaa selkeät hintakannustimet talouden toimintaympäristöön, jotta kehityskulku ohjautuu tällaiseen suuntaan. Erään selvityksen mukaan raakaraudan tuottaminen uudella menetelmällä oli toissa vuonna 20–30 prosenttia kalliimpaa kuin hiilellä. Päästökauppa on kuitenkin kaventanut hintaeroa. Yritykset lähtevät mukaan ilmastotalkoisiin, kun ne näkevät muutoksessa parempia liiketoiminnan mahdollisuuksia. Pitkällä aikavälillä yritystoiminnassa vallitsevat luonnonlait ovat koko yhteiskunnan etu. Näitä innovaatioita kannattaa kehittää eteenpäin ja viedä maailmalle. Tällaiseen ympäristöteknologian kehittämiseen ja vientiin meillä on oikein hyvät mahdollisuudet. Pidetään huolta myös kasvavista metsistämme, jotta ne sitovat hiiltä mahdollisimman paljon. Koetetaan päästä eroon fossiilisten polttoaineiden polttamisesta suurissa kaupungeissa.

Täällä on keskusteltu myös turpeesta. Sen energiakäytön alasajo toteutuu nyt aivan liian nopeasti. Tämä on toki ollut pitemmän kehityksen tulos. Meidän tulee huolehtia turpeen energiakäytön osalta maamme huoltovarmuudesta mutta myös kasvuturpeen ja kuiviketurpeen tarpeista.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 159/2020 vp

Arvoisa puhemies! Hyvä, että keskustellaan, ratkaistaan haasteita yhdessä, viljellään ja varjellaan.

18.05 Anna Kontula vas: Arvoisa puhemies! Muutama sana turpeesta. Lähtökohta on, että noin puolet maailman — siis koko maailman — turpeen energiakäytöstä tapahtuu Suomessa. Turpeenpoltto tuottaa meidän kasvihuonekaasuistamme 10—12 prosenttia. Sen takia turpeella on aivan keskeinen rooli silloin, kun puhutaan Suomen toiminnasta ilmastomuutoksessa. Se, miksi en omassa aloituspuheenvuorossani maininnut turvetta, johtuu siitä, että turpeen energiakäyttö vähenee koko ajan ihan itsellään markkinaehtoisesti. Vuoteen 2030 mennessä sen arvioidaan vähentyneen jo 70 prosenttia. No silloin, kun se tapahtuu markkinaehtoisesti, se tietysti tapahtuu normaalien markkinoiden lakien mukaan ja siihen ei liity erityisiä kompensoivia menetelmiä. Jos me nyt haluamme hidastaa muutosta jossakin muualla yhteiskunnassa, esimerkiksi siellä liikenteessä, me voimme nopeuttaa turpeenpolttoa, koska turve työllistää 2 500 ihmistä. Se on niin pieni porukka, että vaikka me maksaisimme heille elinikäiset eläkkeet, niin siitä huolimatta se ei näkyisi valtiontaloudessa yhtään millään lailla. [Mauri Peltokankaan välihuuto — Juha Mäenpää: Oliko tuo lupa?]]

Ja sen ilmaston lämpenemisen näkökulmasta [Hälinää — Puhemies koputtaa] on ihan sama, teemmekö me ne muutokset liikennesektorilla, teemmekö me ne muutokset tuonnissa, teemmekö me ne muutokset turpeenpoltossa, mutta jos meillä on joku sellainen sektori, jonka tiedetään joka tapauksessa olevan häviävä sektori ja tiedetään myös tuhoavan ainutlaatuisia suoluontoa, joka ei meidän aikanamme tule koskaan palautumaan ennalleen, niin se on huomattavasti helpompi kohde tehdä niitä muutoksia kuin sellaiset kohteet, joissa on paljon enemmän liikkuvia osia. Tämän takia turpeella on niin keskeinen rooli ilmastokeskustelussa juurikin Suomen kohdalla. Globaalistihan se on melkoisen triviaali, vaikka se on joka tapauksessa energiakäytön osalta väistävää toimintaa. [Juha Mäenpää: Miksi?]

Sitten noin yleisesti: Minä ihmettelen tätä Peltokankaan innostusta nyt vedota EU:hun. Ei EU meitä määrää, meitä määräävät luonnontieteelliset faktat. Emme me voi sanoa meidän lapsillemme aikanaan, että olisimme me hoitaneet asiamme, mutta emme voineet hoitaa, koska EU:lla ei ollut voimassa olevaa suositusta asiasta.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Nyt edustaja Peltokangas.

18.08 Mauri Peltokangas ps: Kiitos, arvoisa puhemies! Tähän kärkeen heti: Arvoisa edustaja Kontula, juuri sanoitte, että ei EU meitä määrää vaan luonto määrää. No, missä kohtaa se luonto määrää — voisitteko te kertoa meille sen — 2030—35-tavoitteen olla hiilineutraali? Ei missään. Eli tämä on erikoista puhetta.

No joo, keskittyisin hieman tässä... Kiitos ministerille, hän tässä muutaman sanan kävi sanomassa, kertoi, että meidän tulee olla eturivissä kehittämässä innovaatioita. Palaan vielä siihen, että emmekö me voi olla eturivissä kehittämässä innovaatioita, jos me emme ole näin kunnianhimoisessa tavoitteessa mukana elikkä siinä meidän ainoassa omassa tavoitteessamme, 2030-luvulle. Emmekö me voi olla eturivissä, jos me olemme niin kuin muutkin viisaat maat 2050-tavoitteessa? No, ministeri mainitsi nimeni ja luikki takahuoneeseen. Terveisiä ministerille, tulkaa takaisin keskustelemaan tänne saliin. Kyllä kansa varmasti haluaisi tietää, mikä on ministerin mielipide. Se on helppoa: käy täällä keskustele-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 159/2020 vp

massa, ja kun on oman puheensa pitänyt, niin poistuu kuulematta vastauspuheenvuoroja. No, kiitos siitä, että ministeri ylipäättään kävi.

Ministeri täällä myöskin sanoi, että onko Peltokangas ollut pois. Arvoisa ministeri, minä olen perussuomalaisten valiokuntavastaava ja suhteellisen ahkerasti valiokuntakokouksissa — taitaa olla vuoden sisällä yksi poissaolo.

Arvoisa puhemies! Täällä valiokunnan mietinnössä sanotaan: ”Vuoden 2019 pikaennakkotietojen mukaan maankäyttösektorin nettonielu oli 17,4 megatonnia eli vahvistui selvästi edellisvuoteen verrattuna.” — Tämähän on hieno juttu. — ”Nettopäästöt vähenivät merkittävästi edelliseen vuoteen verrattuna olleen noin 35 megatonnia. Nettopäästöjen laskuun vaikuttivat sekä päästöjen väheneminen että hiilinielujen vahvistuminen.” Tässä kohtaa ottaisin kopin. Täällä vihreiden edustaja Harjanne sanoi mielestäni hienosti, että yhteinen suunta ja yhteinen keskustelu ja neuvottelu olisivat hyväksi. Olen tarjonnut sitä ja olen kysynyt useaan otteeseen, olisiko Suomen kansanedustajalaitoksen syytä keskustella, jotta me pääsisimme niihin tavoitteisiin, nimenomaan siitä, miten me saamme parannettua näitä nieluja.

Jokainen tietää, että meillä on noin 4,2 miljoonaa hehtaaria luonnontilaista suota, jota ei lasketa täällä LULUCF-himmeleissä hiilinieluksi. Kansalle on tietenkin tätä vähän vaikeaa selittää, tämä on niin pitkäjänteinen juttu — Harjanne varmasti jatkaa. Se, että sitä ei meille hyväksytty täysimääräisenä hiilinieluna, on ymmärrettävää, koska tämä laskentakaava perustuu maankäyttösektorin laskentakaavaan. Olisin kuitenkin biologian kannalla siinä mielessä, että kun meillä on yhteyttävää suokasvustoa, niin kyllä se jonkinnäköisenä nieluna toimii. Tämä olisi ihan viisasta meidän ottaa yhteisesti esiin. Ja minä olisin kyllä valmis siihen, että ottaisimme uudelleen tässä talossa käsittelyyn sen — taisi olla suuri valiokunta, joka siitä kolikolla heitti — onko turve uusiutuva luonnonvara vai ei. Siis se asia heitettiin kolikolla tämän talon päätöksenteossa. Miettikää, hyvät kansalaiset. Olisiko kenties järkevää ottaa uudelleen se kolikko käteen ja heittää niin kauan sitä kolikkoa, että toteaisimme sen saman biologisen faktan kuin naapurimaissammekin, että se on uusiutuva luonnonvara. Fakta on nimittäin se, että turvetta käytetään vähemmän, kun sitä koko ajan tulee lisää. Eli se on uusiutuva luonnonvara — piste. Meidän suomme ei ole mitenkään erilainen kuin naapurimaiden suot, kyllä sen pitäisi kelvata.

Tämä olisi yksi sellainen ratkaisu, missä me pääsisimme lähestulkoon eroon liikenteen päästöistä, ja se olisi mielestäni erittäinkin vartenotettavaa ottaa huomioon, koska tällä hetkellä siellä vasemmistossa ollaan kiilusilmäisinä verottamassa autoilun polttoaineita, että päästäisiin hiilineutraalisuuteen, mutta tällainen realistinen biologinen keino ei kelpaa. No, vastaus on varmaan, että koska EU. Ja palaan siihen, arvoisa edustaja Kontula, että eihän se EU meitä määrää. Näinkö se oli? — Kiitos, puheenjohtaja — puhemies.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Kiitos, ja kiitos korjauksesta. — Ja edustajille kerrottakoon, että ministeri Mikkosella oli lähtö toiseen tapaamiseen kello kuudelta ja annoin hänelle puheenvuoron niukasti ennen kuutta. Hän sen takia ei pystynyt jäämään. Oli oletamus, että tämä keskustelu on kuuteen mennessä jo käyty.

18.13 Juha Mäenpää ps: Arvoisa puhemies! Edustaja Kontula nosti turpeen ongelmia esille ja sanoi, että siinä tuhotaan — tai en tarkkoja sanoja huomioinut, mutta että siinä käytännössä tuhotaan Suomen luontoa.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 159/2020 vp

Mielestäni tällä ilmastohysterialla on luotu turpeen päälle semmoinen leima, että se on hui kauheata, että sitä ei saa nostaa. Se on kuitenkin meidän kansallinen energiavaramme, se on Luojan suoma luonnonvara meille ja meidän tulisi käyttää sitä viisaasti. Meidän turvetaseemme kasvaa vuosittain, vaikka me nostammekin turvetta. Turpeen määrä kasvaa Suomessa koko ajan enemmän kuin olemme sitä kuluttaneet.

Jos sitten ajattelette yksittäistä turvesuota, josta sitä nostetaan, totta kai se maisema muuttuu siinä. Mutta kun turve nostetaan sieltä kokonaan pois, tiedätte varmasti, että sieltä paljastuu — sinne tänne tulee kiviä ja sinne jää ehkä pieni turvekerros, jota ei ole enää kannattavaa korjata, mutta sen alla on valtavat varannot kivennäismaata. Siihen kun istuttaa metsän, niin se kasvaa siinä iloiten ja nopeasti. Elikkä ei se mitään luonnon tuhoamista ole. Sieltä turpeesta, kun se kaivetaan pois, me saamme hyvän metsämaan, metsän istutusmaan ja se taas sitten toimii hiilinieluna — kuten edustaja Peltokangas sanoi, myös turvesuo toimii hiilinieluna.

On ihan järjetöntä, että me omaa energiavaraamme kohtelemme tällä tavalla täällä eduskunnassa. Teidän hallituksen esitys on romuttanut tätä turpeen kannattavuutta, sen turpeen nostamisen kannattavuutta. Te olette varmasti lukeneet siitä, että useat eri henkilöt ovat saattaneet tehdä sukupolvenvaihdon. He ovat uusineet kalustoa ja ostaneet turvesoita, ja nyt te romutatte heidän taloutensa. Te teette heistä työttömiä. Te teette heistä asunnottomia. Heille jää vain velkaa. — Arvoisa puhemies, kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Kiitokset. — Muistutan arvoisia edustajia siitä, että kun siellä salissa pidätte puhetta, niin koetetaan pitää se maski kasvoilla. On sovittu, että täältä pömpelistä, puhujapöntöstä, saa puhua ilman maskia.

18.17 Anna Kontula vas: Arvoisa puhemies! Arvoisa edustaja Mäenpää, on olemassa semmoinen asia kuin biodiversiteetti, ja sitä ei mitata suon massalla, sitä ei myöskään mitata istutettujen metsien määrällä. Biodiversiteetti on suoraan yhteydessä myös ilmaston lämpenemiseen. Kun se vähenee, kun me päästämme lajikadon liian pitkälle, niin me joudumme pulaan myös niiden ennakoimattomien ympäristöilmiöiden kanssa, jotka saattavat merkittäväällä ja odottamattomalla tavalla kiihdyttää myös ilmaston lämpenemistä.

Edustaja Peltokangas, 2035 ei todellakaan ole luonnon asettama ehto, sen sijaan 1,5 on luonnon asettama ehto, [Mauri Peltokankaan välihuuto] jos me haluamme pitää sivilisaation edes suurin piirtein sen kaltaisena, mihin me kaikki nyt elossa olevat länsimaalaiset ihmiset olemme tottuneet. Se tarkoittaa käytännössä samaa kuin mahdollisimman pian. Eli minulle kyllä kävisi, että muutokset tehtäisiin nopeammin kuin 2035:n aikataulussa. Ja monissa maissahan, myös EU-maissa, mennään ylitse tämän EU:n asettaman rajan.

Minä ihmettelen tätä ihmisten pelottelua sillä, mitenkä elämä käy mahdottomaksi, jos me emme tuhoa tätä palloamme, kun kaikki ne tehokkaat keinot, [Mauri Peltokankaan välihuuto] joilla ilmaston lämpenemistä voidaan hillitä, ovat kuitenkin sellaisia, että niillä on lopulta melkoisen vähäinen vaikutus ihmisten arkeen. Millä lailla ihmisten elämä muuttuu sietämättömäksi, jos me kierrätämme jätteet, jos me emme tuota enää sitä valtavaa ruokahävikkiä, joka nyt jo tuottaa merkittävän osan meidän päästöistämme? Millä lailla ihmisten elämä käy vaikeammaksi, jos sieltä patterin hanasta ei tulekaan enää turpeella tuotettua lämpöä vaan tulee vaikkapa lämpöpumpulla tuotettua lämpöä? Millä lailla ihmisten elämä vaikeutuu siitä, jos tiskikone — joka minulla hajosi eilen — sen sijaan, että se kestää kolme vuotta, kestääkin viisi vuotta tai 10 vuotta tai vaikka 15 vuotta, mikä sekin on täysin

Pöytäkirjan asiakohta PTK 159/2020 vp

mahdollista tällä nykyisellä teknologialla? Millä lailla ihmisten elämää vaikeuttaa se, että kun aikaisemmin on ollut pakko liikkua joka paikkaan yksityisautolla tai ainakin suurin osa matkoista tehdä näin, niin jatkossa olisikin käytettävissä semmoinen julkinen liikenne, että sinä voit välillä jättää auton kotiin tai vaikka jakaa auton naapurin kanssa, [Mauri Peltokankaan välihuuto] jos kerran liikkuminen on mahdollista muullakin tavoin? Eivät nämä muutokset ole ihmisiltä pois, ne ovat kohti ihmisten parempaa elämää myös muulla tavalla kuin sillä tavalla, [Puhemies koputtaa] että heillä on tulevaisuus.

18.20 Atte Harjanne vihr: Arvoisa puhemies! Tässä tuli taas niin monta asiaa, ettei ihan kaikkiin ehdi oikein tarttua. Ehkä tähän edustaja Peltokankaan innovatiiviseen ajatukseen käyttää suoluonnon nieluja ikään kuin omassa taseessamme: Kun ongelma on nimenomaan se, että ihmisperäinen toiminta muuttaa sitä ilmakehän tasapainotilaa, niin silloin meidän pitää puuttua siihen ihmisperäiseen, eli kirjanpidolla ei selviä ulos fysikaalisesta ongelmasta. Samaan liittyy se, että se on loppupeleissä ilmakehän ja biodiversiteetin kannalta aika yhdentekevää, mitä kolikoita me turpeesta heittelemme. Ne fysikaaliset reaaliset vaikutukset ovat siinä ne, mitkä ovat vaarallisia, mitkä meidän täytyy pysäyttää. Sen takia turpeen aika alkaa olemaan ohi. Ei sitä tavallaan muuteta sillä, että me täällä päättäisimme, että turve on hyvä asia ja se ei tuhoa suoluontoa ja näin, ja linjaisimme tällaisia. Kun se ei ole ympäröivän todellisuuden kanssa linjassa, niin ei sillä ole oikeastaan hirveästi merkitystä.

Noin muuten se, mitä ehtoja luonto asettaa, on sinänsä hyvä kysymys. Ilmastovuosisikertomuksen kohdassa, oliko, luku 9 korostetaan, että sopeutumistoimien kiireellisyys korostuu — siis toimijoitten täytyy sopeutua siihen, että ilmasto lämpenee jo. Nämä toimet, mitä me nyt teemme, ne vaikutukset, mitä siinä linjataan, ovat itse asiassa hyvin pieniä verrattuna niihin, mitä on projisoitu tapahtuvaksi yli 1,5 asteen ja yli 2 asteen lämpötiloissa varsinkin muualla maailmassa, mistä voi olla ihan todella karmeita heijastevaikutuksia koko globaaliin talouteen ja sitä kautta myös meihin ja meidän turvallisuuteemme. On paljon parempi ennaltaehkäistä näitä. Siis oikeastaan tällaista riskivertailua ei yksinkertaisesti voida tehdä, koska ne pahimmat skenaariot ovat niin pahoja, ettei niitä kannata järkevästi punnita jonain vaihtoehtona. Mutta on parempi torjua ilmastomuutosta kuin katsoa, mitä se tuo tullessaan — sen pitäisi olla ihan itsestään selvyyttä.

Sitten tätä koko keskustelua leimaa semmoinen ongelma, että perussuomalaiset ovat ottaneet roolin siinä, että te nostatte ongelmia, joita liittyy erilaisiin ilmastotoimiin, [Mauri Peltokangas: Juuri kerroin ratkaisun!] esimerkiksi tämä siirtymä turpeesta, miten hoidetaan se, että puu ei pala — erittäin hyvä pointti — miten huolehditaan siitä, että maaseudulla voi elää ja liikkua — erittäin hyvä pointti — mutta minä kyllä näkisin, että kenellä tahansa tässä salissa on myös vastuu siitä, ettei luo sitä mielikuvaa, ettei mitään tarvitsisi tehdä, että olisi joku maailma, missä ilmasto ei muutukaan, kun me vain päätämme niin, että olisi jotain, ja jos me vain toteamme, että no, suon tilalle voi kasvaa metsää, niin se suoluonto ei tuhoutuisi. Silloin pitää tavallaan oikeasti myös miettiä, mitä vaikutuksia on sillä, että me olemme tekemättä asioita, että me emme suojele luontoa, että me emme vähennä päästöjä, ja mikä se todellinen vaihtoehto on.

Samaan aikaan meillä teknologia kehittyy, muut maat jo tarttuvat yksi toisensa jälkeen toimiin, eli koko fossiilitalous meidän ympäriltämme on joka tapauksessa muuttumassa. On aivan hassu ajatus meidän jäädä sellaiseksi museoksi fossiilienergian ja luonnonvarojen kestäättömän kulutuksen varaan, kun sellaiselle ei ole kysyntäkään. Ennen kaikkea

Pöytäkirjan asiakohta PTK 159/2020 vp

se ei riitä, että täällä nostaa ongelmia esiin ja ratsastaa niillä ehkä vähän populistisestikin, vaan vastuunkantoa on todeta, [Puhemies koputtaa] miten tämä yksi meidän aikamme isoimmista kriiseistä tosiasiaassa ratkaistaan.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja nyt loput puheenvuorot koetetaan pitää täsmällisesti tässä ilmastovuosikertomuksessa.

18.23 Mauri Peltokangas ps: Arvoisa puhemies! Ilmastovuosikertomuksessa ja valio-kunnan keskustelussa nimenomaan turve nousi voimakkaasti esiin ja on yksi ratkaisevim-pia tekijöitä ainakin nyt hallituksen näkökulmasta, koska siellä tämä turpeen verotus nos-tettiin ja elinkeino ajettiin alas.

Edustaja Kontula otti täällä esiin ansiokkaasti markkinaehtoisen turvetuotannon alas-ajon. Tämähän on ollut tiedossa, että se siellä on hiipunut, ja kun tämä oli hallituksella tie-dossa, niin miksei sitä annettu sitten olla? Te teitte armottoman nopeutuksen korottamalla verotusta. Tämähän on käsittämätöntä.

Edustaja Harjanne otti ansiokkaasti esiin vastuun, vastuun siitä, mitä sanotaan ihmisille, että ei pelotella, ja toimitaan oikein. Te teitte töitä ilmastomuutoksen eteen siellä omassa kuplassanne, ja vaikutukset tänä päivänä, teidän vastuullisen toimintanne vaikutukset, il-mastonmuutoksen parantamiseen ovat seuraavat: turpeenpoltto loppui esim. Kokkolasta, ja nyt rahdataan haketta laivoilla. Voitteko te, edustaja Harjanne, nyt kertoa kansalle, mi-ten se on ilmastomuutoksen kannalta parempi asia ja mikä vastuullisuuskysymys tässä on se, mistä nyt pränikkää rintaan haetaan? Siis lopetetaan niin sanotusti parempi vaihtoehto ja ruvetaan rahtaamaan laivoilla haketta ympäri maailmaa.

Kun siitä vastuusta puhutaan ja te sanotte, että me populismia täällä harrastamme, niin minäpä nyt harrastan sitä populismia, jos teidän mielestänne fakta on populismia. Hake, kun se tulee piipusta poltettuna ulos, on teidänkin faktojenne mukaan pahempi pöpö kuin se turpeenpoltto. Kun se rahdataan laivoilla ympäri maailmaa tänne, niin väitän — korjat-kaa, jos olen väärässä — että sen hiilijalanjälki on kyllä aika lailla kovempi kuin sen, että se siitä kahdeksan kilometrin päästä tuodaan turvesuolta ja poltetaan. [Juha Mäenpää: Ja ötökkäpuuta!] Tämä on kerta kaikkiaan järkyttävää touhua. En näe näissä teidän peruste-luissanne mitään järkeä — samalla kun te puhutte täällä vastuullisuudesta. Heittäisin sii-hen vaihtoehdoksi: oletteko te valmiita myöntämään epäonnistumisen, ja oletteko te val-miita perumaan turpeen veronkorotukset ja katsomaan sen tien, sen markkinaehtoisen lak-kauttamisen tien, jolloinka nyt tässä väliaikana ei tarvitsisi sitten ilmastoa pilata laivojen ja hakkeen kanssa? — Kiitoksia.

18.26 Juha Mäenpää ps: Arvoisa puhemies! Edustaja Kontula otti esiin tällaisen sa-nan kuin ”biodiversiteetti”. Jos te, edustaja Kontula, siellä omassa huoneessanne kuulette, niin voisitteko te kertoa, lasketaanko ulkoa turpeen korvaamiseksi tuodun puuhakkeen tai puun kuljetuksen aikana syntyneitä kustannuksia ja erityisesti kuljetuksessa syntyneitä päästöjä ollenkaan näissä teidän laskelmissanne? Minä olen aika varma, että te ette niitä huomioi ollenkaan.

Minä en yhtään ihmettele, vaikka tämä johtaisi siihen, että Suomesta turve loppuu hal-lituksen tekemällä veronkorotuspäätöksellä ja että sitä alettaisiin tuomaan Venäjältä tänne. Eihän se ole silloin Suomessa syntynyttä turvetta, ja silloin teillä on puhtaat kortit käsis-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 159/2020 vp

sänne. Ehkä se on teidän linjanne, että kun se vain jostakin muualta tuodaan, niin silloin se on ok, mutta Suomessa ei saa käyttää turvetta.

Edustaja Harjanne on varmasti itse hyvin tietoinen siitä — ja arvostan näkemystänne, että te olette itsekin huolissanne siitä — että turvetta korvataan puulla. Minun mielestäni siinä pitäisi erityisesti huomioida se, että sitä puuta tuodaan myös ulkoa ja sen mukana tänne saattaa tulla joitain sellaisia kuoriaisia, joita meidän metsissämme ei ole. Voi olla, että te tässä vielä toimillanne tuhoatte suomalaiset metsät kaiken lisäksi.

Edustaja Kontula puhui jätteiden kierrätyksestä. Minä olen itse kierrättänyt jätteitä 20 vuotta. Minä olen tehnyt sen varmaan paremmin kuin moni tässä salissa, ja itse asiassa minua harmitti hirveästi, kun yhteiskunnan painostuksesta jouduin nyt erään kiinteistöosakeyhtiön jätteet siirtämään kunnallisen toiminnan piiriin, koska minä tiedän, että se jätteen käsittely meni huonompaan suuntaan kuin siinä, että ne yksityisellä kierrätettäisiin.

Edustaja Kontula kertoi hajonneesta pesukoneestaan. Minä olen ihan samaa mieltä, että totta kai pesukoneen pitäisi kestää kauemmin, mutta me elämme markkinataloudessa. Edustaja Kontulakin on varmasti ostanut sellaisen pesukoneen, josta on tiedetty heti alkaa päälle, että se ei kestä kovin kauaa. Valmistajat valmistavat koneita, jotka kestävät [Puhemies koputtaa] vähän yli takuuajan, ja sillä hyvä.

18.29 Atte Harjanne vihr: Arvoisa puhemies! Täällä on tähän turpeeseen liittyvää kysymystä nostettu nyt monta kertaa, vaikei se nyt suoraan tähän vuosikertomukseen kuulukaan. Ei tähän minun mielestäni sen kummemmin... Minusta on tärkeätä, että turvetta ei pysyvästi ja isossa mittakaavassa korvata puuhakkeella. Mitä ilmeisimmin nyt se on tapahtumassa. Se jääköön mahdollisimman pieneksi, [Juha Mäenpää: Teidän päätöksellänne!] volyymiltaan minimaaliseksi, ja se tarkoittaa sitä, että meidän täytyy skaalata muita ratkaisuita, polttoon perustumattomia ratkaisuita, mahdollisimman nopeasti ylös.

Se, että meillä on tällainen ongelma, että me menemme ojasta allikkoon pahimmillaan — mikä pitää estää — ei poista sitä, että me olimme siellä ojassa. Ja tämä on taas kerran esimerkki siitä, että te nostatte [Mauri Peltokankaan välihuuto] sen muutoksen, ongelman, mutta kun se koko alkutila oli ongelmallinen. Tosin minulle jäi taas epäselväksi, mikä se turpeesta luopumisen aikataulu on — kuulostaa siltä, että edustaja Peltokankaan mielestä hallitusohjelman linjaus turpeen puolittamisesta vuoteen 2030 mennessä on hyvä, mutta tästä ei oikein saa selvää, mikä se on.

Tässä minua kiinnostaisi kuulla, mikä on se tapa lämmittää ekologisesti päästöttömästi Suomi tulevaisuudessa. [Juha Mäenpää: Antaa tekniikan kehittyä!] — Miten se tekniikka kehittyy itsestään, jos me emme anna siihen joitain signaaleja? Käytännössä me aina ohjaamme sitä: me käytämme julkisia varoja, me ohjaamme markkinoita [Juha Mäenpää: Markkinaehtoisesti!] päästökaupalla, veroilla, näin. Turve on nauttinut ihan uskomattoman selkeätä veroetua pitkän aikaa.

Tämä ei nyt ole minusta erityisen hedelmällinen kohta käydä tätä turvekeskustelua ihan loputtoman pitkään, mutta minusta tämä keskustelu taas kerran näytti sen asetelman, joka ei ole erityisen rakentava tai ongelmia ratkaiseva, niin että toivoisin tässä, että sieltä tulisi se, oletteko te tosissanne tämän asian kanssa, ja mitä te sitten teette, jos te olette tosissanne tämän asian kanssa, ja jos ette ole, [Juha Mäenpää: Totta kai me ollaan tosissaan!] niin minun tietoon se pohjautuu — koska se ei kuulosta nyt siltä.

Muutoin olen sitä mieltä, että on hienoa, että saadaan kohta ilmastovuosikertomus päätettyä. Toivottavasti sitä kehitetään siltä pohjalta, mitä tässä ympäristövaliokunta esittää.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 159/2020 vp

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Eiköhän tässä ole... — Aa, siellä on vielä edustaja Taimela.

18.31 **Katja Taimela sd:** Arvoisa puheenjohtaja! Kiitos vielä puheenvuorosta. Kun ajattelin, että haluan kuunnella tämän keskustelun, niin jostain kumman syystä tuli tehtyä enemmän muistiinpanoja kuin niin, että salissa on todella paljon enemmän kollegoita kuin nyt tässä keskustelussa oli mukana. Toisaalta kun käytin oman varsinaisen puheenvuoroni, jossa ajattelin, että ympäristövaliokunta oli siinä mielessä erittäin, pitäisikö sanoa, järkevä tai viisas, että muodosti omaksi kannanotokseen sen, että tästä työstä pitää tehdä entistä helppolukuisempaa, avoimempaa ja osallisuuteen mahdollistavaa, niin ajattelen tämän salikeskustelun myötä myös niin, että onneksi se kaneetti sinne kirjoitettiin, koska minä väitän, että vain ja ainoastaan silloin, kun meillä on olemassa samat tiedot ja me pystymme kiihottomasti käymään keskustelua asioista, ne keskustelut ovat myös huomattavasti paljon hedelmällisempiä.

Sitten on pakko sanoa se, että jos pöytäkirjoja mieltii, niin tämä varmasti nyt vaikutti siltä, että täällä käytiin keskustelua hallituksen tai opposition näkökulmasta, pelkästään, vain ja ainoastaan esimerkiksi turvepolitiikan näkökulmasta liittyen näihin ympäristöasioihin. Mutta nyt todellakin oli käsittelyssä ilmastovuosikertomus 2020, ja tietysti tämä keskustelu nyt sitten jatkuu paitsi meillä valiokunnassa, jossa saamme tehdä työtä edustaja Peltokankaan kanssa, toki myös tässä salissa ja eri ministeriöissä, koska kaikki tämä työ on kuitenkin poikkihallinnollista työtä.

Haluan myös itse todeta tässä lopuksi siitä, kun tuli sellainen väite, tavallaan väitettiin, että nämä ilmastotoimet ja -teot ovat tässä salissa oleva ideologinen ongelma. Minä rohkenen olla täysin eri mieltä siitä. Haluan ajatella niin, että ilmastotoimet ja -teot — joita myös suuri prosentuaalinen osa meidän kansastamme ymmärtää ja haluaa niiden toteutuvan ja uskoo niihin — eivät ole ideologinen ongelma, vaan ne ovat myös ratkaisuiden avaimia meidän parempaan tulevaisuuteen, joka liittyy tietysti myös niihin uusiin, tuleviin työpaikoihin, työllisyysasteen nostamiseen, joka liittyy varmasti myös siihen, että kaikki eduskuntaryhmät tässä salissa toivottavasti ovat sitä mieltä, että se on meidän tärkeä prioriteettimme, miten me saamme mahdollisimman paljon Suomeen työllisyyttä.

Tämä lyhyesti tästä ilmastovuosikertomuksesta 2020. Ympäristövaliokunta jatkaa tämänkin vaalikauden tämänkin asian kanssa.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin varmasti tekee. — Vielä edustaja Peltokangas.

18.34 **Mauri Peltokangas ps:** Kiitos, puheenjohtaja! Lyhyesti: Ensinnäkin kiitos edustaja Taimelalle ja myöskin edustaja Harjanteelle hyvästä keskustelusta.

Edustaja Taimela nosti tässä hyvän esimerkin siitä, miten näitä asioita pitäisi kehittää. Yhdyn kyllä mielipiteeseen, että ilmastokertomuksen selkokielellisyyteen, helposti luettavuuteen, on hyvä tulevaisuudessa panostaa. Se on kaikkien hyöty, varsinkin kansalaisten hyöty, että sieltä saadaan koppi siitä asiasta paremmin.

Sen verran palaan vielä turpeen osalta lyhyesti, että edustaja Harjanteen kanssa on erittäin miellyttävää vaihtaa mielipiteitä tästä asiasta. Meillä on ainoastaan nyt tässä näytönä se hallituksen turpeen veronkorotus ja sen vaikutukset, ja kun mittareita vaaditaan, niin tällä hetkellä se mittari on se, kun minä näen tuolla Pohjanmaalla, miten se vaikuttaa. Kenties tämän takia aika kärkevästi otan kantaa nyt turpeen kautta, koska siellä lähestul-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 159/2020 vp

koon naapurustossa on konkursseja tiedossa. Jos tässä salissa tai valiokunnissa tehtävien päätösten vuoksi suomalainen ajautuu taloudelliseen ahdinkoon ja konkurssiin saakka, niin pidän sitä kyllä varsin erikoisena, että sitä ei tässä salissa voi huolena ottaa, vaan se merkitään populismiksi.

Edustaja Kontula sanoi, miten se vaikuttaa ihmiseen. Se vaikuttaa juuri siten, että miljoonia koneisiin satsanneet henkilöt joutuvat poistamaan ne nyt romurautana ja pahimmillaan luopuvat kohta vouden toimesta kodeistaan. Sellaisia päätöksiä ei tässä salissa saisi tehdä, ja tämän takia ajatuksenani oli se, että olisin toivonut, että hallitus olisi edennyt tämän ilmastopolitiikan kanssa siten, että olisi katsottu ne vaikutukset pikkasen etukäteen eikä vasta sitten, kun se paketti on sylissä. Eli kyllä yhteistyötä täältä löytyy, mutta monta kertaa valiokunnassa joutuu toteamaan, kun siellä esittää pientäkin muutosta lausuntoon, että heti niin kuin linnunpesästä kiljutaan, että ei käy. Toivotaan, että siihenkin tulee muutos.

Kiitos tästä keskustelusta. Palataan siellä valiokunnissa näihin asioihin varmasti vielä tuonnempana, ja myöskin mielelläni keskustelen edustajien kanssa henkilökohtaisesti. — Kiitos, puhemies.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Kiitokset edustajille.

Keskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.